

Türkiye Engelliler Araştırması Temel Göstergeleri

İÇİNDEKİLER

[Giriş](#)

[Türkiye Özürlüler Araştırması](#)

[Kapsam](#)

[Tanım ve Kavramlar](#)

[Özürlü](#)

[Özürlülük Oranı](#)

[Ortopedik Özürlü](#)

[Görme Özürlü](#)

[İşitme Özürlü](#)

[Dil Ve Konuşma Özürlü](#)

[Zihinsel Özürlü](#)

[Süreğen Hastalık](#)

[Türkiye Özürlüler Araştırması Temel Göstergeleri](#)

[Özürlü Nüfus Oranları](#)

[Yaş Yapısı](#)

[Eğitim Durumu \(Okur Yazarlık\)](#)

[Tamamlanmış Eğitim Durumuna Göre Özürlü Nüfus Oranı](#)

[İşgücüne Katılım](#)

[Sağlık](#)

[Sosyal Güvenlik](#)

[Özürlülerin Kurum Ve Kuruluşlardan Beklentileri](#)

[Özür Oranı](#)

[Özrün Ortaya Çıkışı](#)

Giriş

Son yıllarda yapılan çalışmalar şunu göstermiştir; özürlülüğün ve engelliliğin yaygınlaşmasında yoksulluğun doğrudan büyük bir etkisi vardır.Yoksulluk, özürlülüğün neden ve sonucundaki etkidir.Yoksulluğun oluşturduğu engeller özürlü insanları ayrımcılık içinde tutulmalarına, olumsuz davranış ve uygulamaların güçlenmesine de neden olmaktadır. Özellikle çalışma yaşamında özürlülere yönelik ayrımcılık yapılmaktadır.

Özürlülerin gelişmelerini sağlamak için onların iyi eğitilmeleri, beceriler ile donatılmaları, fırsat ve elverişli ortamlar yaratarak iş yaşamlarına dahil edilmeleri gerekir. Özürlülere iş yaşamlarında diğer çalışanlara verilen imkanların adil ve eşit verilmesi ve kullandırılması yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunacak, ülkemizde yaşayan özürlülere çalışma yaşamında yer verilmesi yoksulluğun azaltılmasında olumlu etki yapacaktır.

“Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu” ile ülkemizde özürlülerin toplumdan marjinalleşmesini, dışlanmasını engellemeye yönelik olarak, “Devlet, insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, özürlülerin ve özürlülüğün her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirir. Özürlüler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele özürlülere yönelik politikaların temel esasıdır”(madde 4) demektedir.Yasa, özürlülerin toplumun ayrılmaz bir parçası olduğunu bu nedenle ayrı tutulamayacağını, ayrımcılık yapılamayacağını beyan etmektedir.Yasa aynı

zamanda tüm özürlüleri sosyal güvenlik haklarından yararlandırmayı, kamusal ulaştırma araçlarına ve binalara erişimi kolaylaştırmayı mümkün hale getirmeyi hedeflemektedir. Yasa, ayrımcı olmamayı, uygun sosyal güvenceyi, sosyal hizmetleri ve özürlülerin ihtiyaçlarına yanıt verecek mevcut ve gerçekleştirilebilir düzenlemeleri kapsamaktadır.

Özürlülerle ilgili çalışmalar yapılırken, politikalar tespit edilirken özürlülerin nitelik ve niceliklerine ilişkin veriler çok önemlidir. Bu doğrultuda yapılan Türkiye Özürlüler Araştırması bizlere yol gösterici bir çalışma olmuştur. Web sayfamızda geniş içeriği ile verilen bu araştırmanın kısa bir özeti sunulmuştur.

Türkiye Özürlüler Araştırması

Ülkemizin de içinde yer aldığı birçok ülke, özürlülere ilişkin istatistiki bilgilere sahip olmadıkları için Dünya Sağlık Örgütü'nün(WHO) tahminlerini kullanmaktadır.

Kayıt sistemleri gelişmiş olan ülkeler, özürlülere ilişkin bilgileri kurumlarındaki kayıtlarından elde etmektedir. Belirli aralıklarla yapılan araştırmalarla da kurum kayıtlarında mevcut olmayan bilgileri derlemektedir.

Özürlüler konusundaki bilgi ve veri eksikliğini gidermek amacıyla Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile “2002 Türkiye Özürlüler Araştırması”2002 yılı Aralık ayında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, Türkiye’de özürlülerin sayısı, oranı, sosyo-ekonomik sorunlar, beklentileri, özürlülük türü, özrün oluş sebebi, bölgesel farklılıkların ölçülmesi ile süregelen hastalığa sahip olma oranlarının ölçülmesi hedeflenmiştir.

Kapsam

Türkiye genelinde, her bir yerleşim yerindeki haneler, örnek seçim için kapsama dahil edilmiştir. Nüfusu 100’ün altında olan yerleşim yerleri yeterli hane sayısı içermediği varsayılarak kapsam dışı bırakılmıştır. Ancak, genişletme katsayıları hesaplanırken bu yerleşim yerleri toplama dahil edilmiştir.Kurumsal nüfus, bu araştırmanın kapsamında yer almamaktadır.

Tanım ve Kavramlar

Özürlü:

Doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yetilerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, normal yaşamın gereklerine uyamayan kişilerdir.

Özürlülük Oranı:

Özürlü olan nüfusun toplam nüfusa oranıdır.

Ortopedik Özürlü:

Kas ve iskelet sisteminde yetersizlik, eksiklik ve fonksiyon kaybı olan kişidir.El, kol, ayak, bacak, parmak ve omurgalarında, kısalık, eksiklik, fazlalık, yokluk, hareket kısıtlılığı, şekil bozukluğu, kas güçsüzlüğü, kemik hastalığı olanlar, felçliler, Serabral Palsi, spastikler ve sipina bifida olanlar bu gruba girmektedir.

Görme Özürlü:

Tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı veya bozukluğu olan kişidir. Görme kaybıyla birlikte göz protezi kullananlar, renk körlüğü, gece körlüğü(Tavuk Karası) olanlar bu gruba girer.

İşitme Özürlü:

Tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olan kişidir. İşitme cihazı kullananlar da bu gruba girmektedir.

Dil ve Konuşma Özürlü:

Herhangi bir nedenle konuşamayan veya konuşmanın hızında, akıcılığında, ifadesinde bozukluk olan ve ses bozukluğu olan kişidir.

İşittiği halde konuşamayan, gırtlaklı alınanlar, konuşmak için alet kullananlar, kekemeler, afazi, dil-dudak-damak-çene yapısında bozukluk olanlar bu gruba girmektedir.

Zihinsel Özürlü:

Çeşitli derecelerde zihinsel yetersizliği olan kişidir. Zeka geriliği olanlar(mental retardasyon),Down Sendromu, Fenilketonüri (zeka geriliğine yol açmışsa) bu gruba girer.

Süreğen Hastalık:

Kişinin çalışma kapasitesi ve fonksiyonlarının engellenmesine neden olan, sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalıklardır(kan hastalıkları, kalp- damar hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları, idrar yolları ve üreme organı hastalıkları, cilt ve deri hastalıkları, kanserler, endokrin ve metabolik hastalıklar, ruhsal davranış bozuklukları, sinir sistemi hastalıkları, HIV)

Süreğen hastalıklar özür türü içerisinde bir alt başlık olarak yer almaktadır.Süreğen hastalık, toplam özürlülük oranı içerisinde yer almakta ancak nitelikleri incelenirken, diğer özür türlerinden ayrı olarak değerlendirilmiştir.

Kent :

20 001 ve daha fazla nüfuslu yerleşim yerleri

Kır:

20 000 ve daha az nüfuslu yerleşim yerleri

Yaş :

Anket çalışması sırasında kişinin bitirmiş olduğu yaşıdır.

Türkiye Özürlüler Araştırması Temel Göstergeleri

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından Devlet İstatistik Enstitüsü'ne yaptırılan "Türkiye Özürlüler Araştırması" ile ülkemizdeki özürlülük profili geniş kapsamlı olarak araştırılmıştır.Araştırma sonuçlarına göre, özürlü olan nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %12.29'dur. Buna göre ülkemizde 8.431.937 kişi özürlü olarak yaşamlarını sürdürmektedir. Özürlülük sadece bu sorunu yaşayan kişiyi değil, ailesini ve yakın çevresini ekonomik, sosyal ve psikolojik olarak etkileyen bir sorundur.

Türkiye Özürlüler Araştırmasındaki bazı bulgulara bakıldığında özürlülük öncelikle bir sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlık sistemindeki eksiklikler, ülkenin gelişmişlik düzeyi, vatandaşların kaliteli sağlık hizmetleri almasına engel olmaktadır. Bilgi eksikliği, sağlık hizmetlerinin ulaşılabilirliği, ekonomik yükü, tıbbi yetersizlikler vb. nedenler, özürlünün yeterli, zamanında ve sürekli sağlık hizmeti almasını engellemektedir.

Özürlü Nüfus Oranları

Özürlü olan nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %12.29'dur. Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlülerin oranı %2.58 iken (yaklaşık 1.8 milyon) süreğen hastalığı olanların oranı ise % 9.70'dir(Yaklaşık 6.6 milyon)(Tablo 1). Özürlü olma oranları yaş grubu bazında incelendiğinde her iki grupta da ileri yaşlarda artmaktadır. Ancak, bu artış süreğen hastalığı olanlarda diğer özür grubundakilere göre daha fazladır. 0-9 yaş grubunda ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlü olanların oranı %1.54 iken 0-9 yaş grubunda süreğen hastalığa sahip olanların oranı % 2.60'tır. Bu oran, ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlü olanlarda 50-59 yaş grubu, süreğen hastalığı olanlarda ise 20-29 yaş grubunda yaklaşık iki katına çıkmaktadır.

Toplam Özürlü Nüfus %			Ortopedik, Görme, İşitme, Dil ve Konuşma ve Zihinsel Özürlü Nüfus %			Süreğen Hastalığa Sahip Olan Nüfus %		
Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
12.29	11.10	13.45	2.58	3.05	2.12	9.70	8.50	11.33

Tablo 1: Özürlü Nüfusun Toplam Nüfus içindeki oranı.

Yaş Yapısı

Araştırma sonuçlarına göre özürlü grubun ortanca (medyan yaş) yaşı, ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlülerde yaklaşık 34, süreğen hastalığı olanlar için yaklaşık 49 dur. Ortanca yaş toplam nüfus için ise yaklaşık 26 dır. Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlü nüfus, toplam nüfustan daha yaşlı bir nüfus yapısına sahip iken süreğen hastalığı olanların ise en yaşlı nüfus yapısına sahip olduğu görülmektedir.

Ülkemizde doğumda yaşam beklentisi kadınlarda 70, erkeklerde 66 yıldır. Genel olarak orta yaşa gelindiğinde eğitim ve işle ilgili sorunların çözümlenmiş ve üretken döneme geçilmiş olması istenir. Özürlülerin her yaş grubunda farklı gereksinimleri olmaktadır. Genel bir perspektifle bakıldığında çocukluk döneminde erken tanı ve tedavi, ardından eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri, arkasından da işe yerleştirme gelmektedir. Özürlülerin yarısının 34 yaşından küçük olması bu gereksinimlerinin karşılanması için ciddi çabalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. (Tablo2)

Özürlü nüfusun ortanca(medyan) yaşı	Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ve zihinsel özürlü nüfus	Süreğen hastalığa sahip olan nüfus
Türkiye	33.86	48.87
Kent	32.60	47.19
Kır	35.37	52.30
Erkek	32.95	47.60
Kadın	35.50	49.71

Tablo 2: Özürlü Nüfusun Ortanca (Medyan) Yaşı

Eğitim Durumu (Okur Yazarlık)

(Okuma ve yazma bilen nüfustur)

Ülkemizde son yıllarda okuma- yazma bilmeyen nüfusun azaltılması konusunda ve eğitim düzeyinin yükseltilmesi konusunda oldukça önemli mesafeler kat edilmiştir. Ancak genel nüfusun göstergeleriyle özürlü nüfusun göstergeleri arasında çok büyük uçurumlar vardır. Genel nüfusta okuma yazma bilmeyenlerin oranı yaklaşık %13' tür. Bu oran özürlülerde yaklaşık %36, süregen hastalığı olanlarda yaklaşık %25'dir(Tablo 3)

	Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ve zihinsel özürlü nüfus %		Süregen hastalığa sahip olan nüfus %	
	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen
Türkiye	36.33	63.67	24.81	75.19
Kent	29.58	70.42	20.49	79.51
Kır	43.44	56.56	32.85	67.15
Erkek	28.14	71.86	9.78	90.22
Kadın	48.01	51.99	35.04	64.96

Tablo 3: Özürlü bireyin okur yazarlık nüfus oranı

Tamamlanmış Eğitim Durumuna Göre Özürlü Nüfus Oranı

(25 ve daha yukarı yaştaki kişilerin tamamlamış oldukları eğitim düzeyidir. Kişinin 25 yaşına kadar tüm eğitim düzeylerini tamamladığı varsayılmıştır)

Tamamlanmış eğitim durumuna göre özürlü nüfus oranı verileri de genel nüfusa göre oldukça düşüktür. Özürlülerin yaklaşık % 41'i, süregen hastalığı olanların yaklaşık % 47.10'u ilkökul mezunudur. İlkokul sonrası eğitim düzeyi ise oldukça düşüktür. Yüksek okula devam eden özürlü oranı % 2.24, süregen hastalığa sahip olanlarda ise % 4.23'dür. Eğitim düzeyi doğrudan yaşam kalitesini etkileyen bir göstergedir. Sağlık, çalışma durumu, gelir ve sosyal yaşama katılma düzeyi eğitim düzeyi ile doğru orantılı olarak artar. Özürlü olmak eğitim yaşamına katılmayı engelleyen bir durum olduğu gibi, bu durumun sonucu özürlülüğün yükünü artırır. Bu kısır döngüyü kırmak özürlüler için gereken özel eğitim hizmetlerinin nitelik ve niceliğini, ulaşılabilirliğini artırmakta, bunun yanı sıra normal eğitime devam edebilecek özürlülere fırsat eşitliği sağlamakla mümkün olabilecektir. Bunu sağlamanın yolu toplumsal bilincin geliştirilmesi çalışmalarına ek olarak yasal düzenlemelerle fırsat eşitliğini devlet garantisi altına almaktan geçmektedir. (Tablo 4, Tablo 5)

	Okuma-yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul	Ortaokul veya dengi meslek okulları	Lise veya dengi meslek okulları	Yüksek öğretim
Türkiye	36.37	63.62	7.69	40.97	5.64	6.90	2.42
Kent	27.40	72.58	6.85	42.75	8.00	10.62	4.36
Kır	45.36	54.64	8.54	39.17	3.31	3.16	0.47

Erkek	25.75	74.22	7.95	47.21	6.98	8.98	3.10
Kadın	51.26	48.74	7.32	32.22	3.78	3.97	1.45

Tablo 4: Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ve zihinsel özürlü nüfus %

	Okuma-yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul	Ortaokul veya dengi meslek okulları	Lise veya dengi meslek okulları	Yüksek öğretim
Türkiye	26.64	73.36	8.10	47.10	6.31	7.61	4.23
Kent	22.00	78.00	7.02	46.96	7.92	10.14	5.95
Kır	35.07	64.93	10.07	47.34	3.39	3.01	1.11
Erkek	10.16	89.84	7.42	54.41	9.50	11.43	7.07
Kadın	37.33	62.67	8.54	42.35	4.25	5.14	2.39

Tablo 5: Süreğen hastalıklara sahip olan nüfus %

İşgücüne Katılım

(İşgücü; İstihdam edilenler ve işsizlerin oluşturduğu nüfusu kapsar. İşgücüne Katılma Oranı;15 ve daha yukarı yaştaki işgücünde olan nüfusun toplam nüfusa oranıdır. İşsizlik Oranı: İşsiz nüfusun işgücündeki nüfusa oranıdır)

Özürlülerin işgücüne katılmaları ile ilgili verilere bakıldığında yaklaşık %78'nin işgücüne dahil olmadığı görülmektedir. İşgücüne dahil olan yaklaşık %22'lik oranın ise yalnız yaklaşık % 20'si istihdam edilmektedir (Tablo 6). Süreğen hastalığı olanların % 23'ü işgücüne katılmakta yaklaşık % 20'si istihdam edilmektedir. Bu grupta işgücüne dahil olmayanların oranı ise yaklaşık % 77'dir (Tablo 7). Bu durum özürünün üretim dışı ve tamamen başkalarına bağımlı olduğunun bir göstergesidir. Özürlülerin istihdam sorununun çözülmesi hem kendilerinin hem de ailelerinin üretim yaşamına katılmasının yanı sıra, bağımsız yaşama ve yaşam kalitelerinin artmasını sağlayacak tek yoldur. Bu sorun ve çözümü çok boyutludur ve devlete çok önemli görevler yüklemektedir. Devlet tüm vatandaşlarının yaşamlarını idame ettirecek miktarda gelir sağlayabilecekleri iş alanları yaratmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük özürlüler için de geçerlidir ve ek olarak özürlüler için istihdam alanında fırsat eşitliği yaratma görevi kaçınılmazdır.

	İşgücüne katılma oranı	İşsizlik oranı	İşgücüne dahil olmayan nüfus oranı
Türkiye	21.71	15.46	78.29
Kent	25.61	17.43	74.39
Kır	17.76	12.58	82.24
Erkek	32.22	14.57	67.78
Kadın	6.71	21.54	93.29

Tablo 6: Ortopedik, görme,işitme, dil ve konuşma ve zihinsel özürlü nüfus %

	İşgücüne katılma oranı	İşsizlik oranı	İşgücüne dahil olmayan nüfus oranı
Türkiye	22.87	10.77	77.13
Kent	23.08	12.72	76.92

Kır	22.48	7.08	77.52
Erkek	46.58	10.28	53.42
Kadın	7.21	12.84	92.79

Tablo 7: Süreğen hastalığa sahip olan nüfus %

Sağlık

Özürlülerin tedavi olma durumları özür türü bazında incelendiğinde, tedavi olan özürlülerin oranı, ortopedik, görme ve işitme özürlülerde %50'nin üzerindedir (Tablo;8,9,10) Bu özür türlerinde özürlülerin tedavi olma oranları sırasıyla %56.66, %57.31, % 52.04'tür. Dil ve konuşma ile zihinsel özürlülerin tedavi olma oranları ise sırasıyla % 32.92 ve % 42.95'tir (Tablo;11,12).Tedavi olma oranı en yüksek görme özürlülerde gözlenirken en düşük oran dil ve konuşma özürlülerde gözlenmektedir. Tedavi olanların oranı, tüm özür türlerinde kentte daha yüksektir. Tüm özür türlerinde tedavi olan erkeklerin oranı ise kadınlardan daha yüksektir.

Gerek sağlık sistemimizdeki aksaklıklar, gerek ülkenin ekonomik gelişmişlik düzeyi vatandaşların sağlık hizmetlerinden eşit düzeyde yararlanmasına engel olmaktadır.Bilgi eksikliği, sağlık hizmetlerinin ulaşılabilirliği, ekonomik yükü, tıbbi yetersizlikler vb nedenler özürlünün yeterli, zamanında ve sürekli sağlık hizmeti almasını engellemektedir. Özürlüler araştırmasına göre özürlülerin yaklaşık % 47'si özürlüden dolayı herhangi bir şekilde tedavi edilmediğini bildirmiştir.Bu durum belki de tedavi sonrası bağımsız ve üretken biçimde yaşamına devam edebilecek pek çok özürlüyü bağımlı hale getirmenin başlangıcını oluşturmaktadır.

	Tedavi yapılıyor			Tedavi yapıldı			Tedavi yapılmadı			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kadın	erkek
Türkiye	17.08	16.09	18.49	39.58	43.78	33.61	38.84	36.17	42.64	4.50	3.97	5.25
Kent	18.38	17.30	19.97	40.62	44.45	34.93	36.80	34.71	39.89	4.21	3.53	5.20
Kır	15.64	14.69	16.93	38.42	42.99	32.21	41.11	37.84	45.56	4.82	4.47	5.30

Tablo 8: Ortopedik özürlülerin tedavi olma durumları %

	Tedavi yapılıyor			Tedavi yapıldı			Tedavi yapılmadı			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kadın	erkek
Türkiye	20.30	19.86	20.91	37.01	39.49	33.60	38.60	37.07	40.70	4.09	3.58	4.78
Kent	23.31	23.80	22.70	37.17	39.23	34.56	36.64	34.03	39.96	2.87	2.94	2.78
Kır	17.02	15.84	18.78	36.82	39.75	32.46	40.74	40.17	41.59	5.42	4.24	7.17

Tablo 9:Görme özürlülerin tedavi olma durumları %

	Tedavi yapılıyor			Tedavi yapıldı			Tedavi yapılmadı			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kadın	erkek
Türkiye	13.02	13.00	13.04	39.02	40.79	36.89	43.61	42.78	44.61	4.35	3.43	5.46
Kent	15.00	14.30	15.79	41.92	43.59	40.05	38.36	38.71	37.97	4.72	3.40	6.20
Kır	10.87	11.68	9.81	35.88	37.95	33.20	49.29	46.91	52.40	3.96	3.47	4.59

Tablo 10: İşitme özürlülerin tedavi olma durumları %

	Tedavi yapılıyor			Tedavi yapıldı			Tedavi yapılmadı			Bilinmeyen		
--	------------------	--	--	----------------	--	--	------------------	--	--	------------	--	--

	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kadın	erkek
Türkiye	11.27	11.09	11.57	21.65	23.90	17.87	63.02	61.40	65.74	4.07	3.61	4.83
Kent	13.80	12.64	15.69	22.02	24.16	18.52	60.81	60.51	61.31	3.37	2.69	4.48
Kır	8.48	9.41	6.88	21.24	23.61	17.13	65.45	62.36	70.76	4.84	4.61	5.23

Tablo 11: Dil ve konuşma özürllülerin tedavi olma durumları %

	Tedavi yapıyor			Tedavi yapıldı			Tedavi yapılmadı			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kadın	erkek
Türkiye	18.07	18.25	17.79	24.88	25.84	23.43	54.08	53.16	55.48	2.97	2.75	3.30
Kent	23.74	23.18	24.50	24.66	26.78	21.77	48.52	47.53	49.89	3.07	2.51	3.84
Kır	12.92	14.08	11.01	25.07	25.04	25.11	59.14	57.92	61.13	2.87	2.95	2.75

Tablo 12: Zihinsel özürllülerin tedavi olma durumları %

Sosyal Güvenlik

Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürllü olanların yaklaşık %48'inin (Tablo 13) süregelen hastalığı olanların ise yaklaşık % 64'ünün (Tablo 14) sosyal güvenliği bulunmaktadır. Sosyal güvenliği olan özürllülerin oranı kentte daha yüksektir. Özürllülerin ve süregelen hastalığı olanların ancak yarısı sosyal güvenliğe sahipken, bunların yarısından fazlası bağımlı olarak sosyal güvenlik şemsiyesi altındadır. Büyük çoğunluğu yoksul olan özürllülerin özellikle tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri için sosyal güvenlik önemli bir araçtır. Bundan yoksun olanların tamamen kaderine terk edildiği açıktır. Bunun yanı sıra özellikle çalışamayacak durumda ve ailesine bakamayacak durumda olan özürllüler için sosyal güvenlik şemsiyesi altında sağlayacak parasal yardımların önemi de kaçınılmazdır.

	Sosyal güvenlik durumu		Kayıtlılık durumu	
	Olan	Olmayan	Kendi adına	Bağımlı
Türkiye	47.55	52.45	45.21	54.79
Kent	59.27	40.73	44.86	55.14
Kır	35.15	64.85	45.84	54.16
Erkek	44.84	55.16	67.96	32.04
Kadın	51.41	48.59	17.04	82.96

Tablo 13: Ortopedik, görme,işitme,dil ve konuşma ve zihinsel özürllü nüfus %

	Sosyal güvenlik durumu		Kayıtlılık durumu	
	Olan	Olmayan	Kendi adına	Bağımlı
Türkiye	63.67	36.33	44.36	55.64
Kent	70.80	29.20	45.23	54.77
Kır	50.28	49.72	42.06	57.94
Erkek	62.40	37.60	86.42	13.58
Kadın	64.56	35.44	15.89	84.11

Tablo 14: Süregelen hastalığa sahip olan özürllü %

Özürllülerin Kurum ve Kuruluşlardan Beklentileri

Araştırma döneminde özürlü olan kişilerin kamu kurum ve kuruluşlarından en önemli beklentilerine ilişkin bilgiler alınmıştır. Bu çalışmaya göre özürllülerin en önemli beklentilerinin yaklaşık % 61 ile parasal katkı olduğu gözlenmektedir. Parasal katkı yapılmasını isteyen özürllülerin oranı kırdaki % 68 iken kentte yaklaşık % 55'dir. Özürllü erkeklerin yaklaşık % 59'u, kadınların yaklaşık % 64'ü kurum ve kuruluşlardan parasal destek istemektedir. Parasal katkı yapılmasını isteyen özürllülerin kırdaki daha yüksek olması ve kadınların bu desteği daha çok istemesi kadınların gelirlerinin daha düşük olmasından kaynaklandığı söylenebilir(Tablo 15).

İş bulunmasına yardım edilmesinin en önemli beklenti olduğunu ifade eden özürllülerin oranı yaklaşık % 10'dur. Bu beklenti kentte ve erkeklerde daha yüksektir.

En önemli beklentilerinin iş bulunmasında yardımcı olunması, eğitim olanaklarının yaratılması ve yasal haklarının savunulması olduğunu ifade edenlerin oranı erkeklerde ve kentte daha yüksektir.

	Parasal katkıda bulunma	Eğitim olanakları yaratma	İş bulmaya yardımcı olma	Yasal hakları savunma	Evde uzman personel tarafından bakım ve tedavi hizmeti verme	Diğer	Bilinmeyen
Türkiye	61.22	3.31	9.55	3.51	4.12	13.53	4.76
Kent	55.28	4.23	10.20	4.60	4.71	15.37	5.60
Kır	68.03	2.25	8.80	2.26	3.45	11.41	3.80
Erkek	59.34	3.63	12.33	4.10	2.97	12.65	4.98
Kadın	63.76	2.88	5.78	2.72	5.67	14.72	4.46

Tablo 15: Özürllü bireyin kurum ve kuruluşlardan beklentileri

Özürllülerle ilgili çalışmalarda pek çok eksikliğine rağmen yinede öncelikli grup çocuklar ve gençlerdir. Yetişkin ve yaşlı grup genellikle göz ardı edilmektedir. Özürllü nüfusun yaş kompozisyonuna bakıldığında genel nüfusa oranla daha yaşlı oldukları görülmektedir. Yaşlanmanın sonucu ortaya çıkan özürllülük veya özürllü olarak yaşlanmak yeni sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunların başında sürekli bakım ve evde bakım gelmektedir.Özürllülerin yaşla birlikte artan yardım ve bakım ihtiyacı sosyal devlet ilkesi temelinde öncelikle ele alınması gereken konulardan biridir. Sürekli bakım ve yardım ihtiyacı yalnız yaşlı grubun değil, ağır özürllülerin ve özellikle de zihinsel özürllülerin acil ihtiyacıdır (Tablo 16).

Özürllülük Oranı

Özür türlerinin toplam nüfus içindeki yaygınlığının incelenebilmesi amacıyla her özür türü için özürllü nüfus oranı hesaplanmıştır. En yüksek özürllülük oranı ortopedik özürllülerde gözlenirken en düşük özürllülük oranı işitme özürllülerde gözlenmektedir. Yaşa göre özürllülük oranları incelendiğinde, ortopedik, görme ve işitme özürllülerde yaşla birlikte özürllülük oranı da artmaktadır(Tablo16)

	Ortopedik Özürllü	Görme özürllü	İşitme özürllü	Dil ve konuşma özürllü	Görme özürllü
Türkiye	1.25	0.60	0.37	0.38	0.48
0-9 yaş grubu	0.64	0.33	0.20	0.46	0.42
10-19	0.77	0.36	0.29	0.43	0.58
20-29	1.21	0.45	0.32	0.42	0.65
30-39	1.26	0.46	0.35	0.31	0.54

40-49	1.39	0.62	0.35	0.26	0.39
50-59	1.79	0.91	0.41	0.30	0.26
60-69	2.80	1.56	0.77	0.41	0.27
70 +	3.94	2.98	1.70	0.39	0.31
Kent	1.09	0.52	0.32	0.33	0.38
Kır	1.49	0.73	0.45	0.46	0.64
Erkek	1.48	0.70	0.41	0.48	0.58
Kadın	1.02	0.50	0.33	0.28	0.38

Tablo 16: Özürlülük Oranı

Özrün Ortaya Çıkışı

Yaklaşık % 12'lik özürlülük oranı, özürlülerin sağlık, eğitim, iş edinme ve sosyal yaşam gibi alanlarda çok büyük dezavantajlar yaşaması müdahale edilmesi gereken başka bir konuyu karşımıza çıkarmaktadır. Bu da özürlülüğün önlenmesi ve erken tanısıdır. Türkiye Özürlüler Araştırması sonuçlarına göre özür nedenleri arasında doğuştan özürlülük yaklaşık % 34 olarak bildirilmiştir. Ülkemize özgü koşullarda (akraba evliliği yaygınlığı gibi) düşünüldüğünde doğum öncesi nedenlere bağlı özürlülüğün önemli bir sorun olarak karşımızda durduğunu kabul etmek zorundayız. Bu durumun genel dünya ortalamalarına bakarak ülkemizde daha büyük bir sorun olduğunu söyleyebiliriz.

Özrün ortaya çıkış zamanı doğuştan ve sonradan olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Özürün ortaya çıkış zamanı, özrün türüne göre incelendiğinde, ortopedik (%73.30)(Tablo17) görme (%76.32)(Tablo 18) ve işitme özürlülerde (%67.10)(Tablo19) sonradan özürlü olanların oranı daha yüksektir. Ancak, dil ve konuşma özürlü ile (Tablo 20) zihinsel özürlülerde (Tablo 21) doğuştan veya sonradan özürlü olma oranları arasında önemli bir farklılık gözlenmemektedir. Bu iki özür türünde doğuştan özürlü olma oranı %46.63 (Tablo 20) ve 47.92'dir (Tablo 21).

Özrün ortaya çıkış zamanı kent- kır ayrımında incelendiğinde, tüm özür türlerinde doğuştan özürlü olanların oranının kırdan daha yüksek olduğu, sonradan özürlü olanların oranının ise kentte daha yüksek olduğu görülmektedir.

Özrün ortaya çıkış zamanı, cinsiyet ayrımında incelendiğinde görme ve işitme özürlü olanlarda cinsiyet ayrımında önemli bir farklılık gözlenmemektedir. Ortopedik, dil ve konuşma ile zihinsel özürlülerde, doğuştan özürlü olanların oranı kadınlardan daha yüksektir.

	Doğuştan			Sonradan			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	23.91	21.51	27.33	73.30	76.17	69.21	2.79	2.32	3.46
Kent	21.69	19.22	25.33	75.56	78.61	71.05	2.76	2.17	3.62
Kır	26.39	24.15	29.45	70.77	73.36	67.26	2.83	2.49	3.29

Tablo 17: Ortopedik Özürlü %

	Doğuştan			Sonradan			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	20.41	20.46	20.35	76.32	76.49	76.09	3.27	3.05	3.56
Kent	19.78	19.06	20.69	77.77	78.21	77.20	2.45	2.73	2.10

Kır	21.10	21.88	19.93	74.75	74.75	74.76	4.15	3.38	5.31
------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	------	------	------

Tablo 18: Görme Özürlü %

	Doğuştan			Sonradan			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	29.49	29.14	29.92	67.10	68.13	65.85	3.41	2.73	4.24
Kent	24.59	23.83	25.43	71.80	73.66	69.71	3.61	2.51	4.85
Kır	34.81	34.53	35.17	62.00	62.52	61.32	3.20	2.96	3.51

Tablo 19: İşitme Özürlü %

	Doğuştan			Sonradan			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	46.63	45.73	48.14	50.16	51.81	47.39	3.21	2.46	4.46
Kent	41.60	38.81	46.17	55.14	58.98	48.83	3.26	2.20	5.00
Kır	52.18	53.22	50.38	44.67	44.03	45.76	3.15	2.74	3.86

Tablo 20: Dil ve Konuşma Özürlü %

	Doğuştan			Sonradan			Bilinmeyen		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	47.92	46.12	50.64	49.89	51.98	46.73	2.19	1.90	2.63
Kent	45.99	42.17	51.23	51.65	56.09	45.56	2.36	1.74	3.21
Kır	49.68	49.45	50.05	48.29	48.51	47.92	2.03	2.03	2.04

Tablo 21: Zihinsel Özürlü %